

Klage på bruk av program på NRKs skoleside for undervisning i KRLE / RE faget

Buddhistforbundet om NRKs påstander om Buddhas kvinnesyn i program for KRLE / RE fag på NRKs skoleside

Buddhistforbundet viser til tidligere brev til NRK om program om buddhismen og videre korrespondanse . Programmet ble opprinnelig sendt høsten 2010 i en dokumentarserie kalt «På tro og Are», hvor programleder, og uttalt ateist, Are Sende Osen, gjester familier som praktiserer ulike religioner. Sjette og siste dokumentarprogram handlet om buddhismen. Programmet ble sendt tirsdag 23. november 2010.

Det som gjør det aktuelt for Buddhistforbundet å fortsatt forholde seg til dette programmet er at det er lagt ut på NRKs skoleside^[ii] som ressursstoff til KRLE faget i Grunnskolen og faget Religion og etikk i Videregående skole. Når det gjelder den aktuelle saken siterer vi fra PFUs fremstilling^[iii]:

I løpet av programmet vises to faktabolker kalt «Verdt å vite», begge er presentert av Are og er en blanding av tekst, grafikk og tegning. Den ene bolken er en introduksjon til buddhismen. Den andre faktabolken handler om kvinnesynet til buddhismen. Denne bolken starter med å vise en faksimile av buddhistforbundets statutter (fra forbundets nettsider), videre illustreres opplysningene med grafikk og tegning:

*«– Ifølge det norske Buddhistforbundet er det ingen forskjeller på kvinner og menn i buddhismen. Det kan være kulturelle forskjeller uten at det har noe med buddhismen å gjøre. Men det spørres om Buddha er helt enig med Buddhistforbundet på det feltet altså. For Buddhaen sjøl var opprinnelig mot at kvinner skulle få bli nonner. **Det var fordi kvinner var mentalt underlegne menn og ute av stand til å forstå og praktisere læren hans.** (vår utheving) Motvillig måtte han gi seg etter at, blant annet tanten hans, insisterte på å få bli nonne. Men da skulle de i det minste ha mange ekstra regler for nonnene. En buddhistmunk må følge ca. 250 regler, mens nonner har 348 regler som må følges. For eksempel, selv den eldste og viseste nonnen må alltid reise seg og bukke for den yngste, mest umodne munk. Ei nonne skal heller aldri gi råd til eller kritisere en munk.»*

Utsagnet som vi har uthevet blir i programmet illustrert grafisk med tegningen som vi har kopiert nedenfor som viser at kvinners «mentale nivå» ligger på ca. en ¼ av menns nivå. Utsagnet om at «**kvinner var mentalt underlegne menn og ute av stand til å forstå og praktisere læren hans**» er således tydelig formulert og ikke til å misforstå.

Saken ikke her om hvorvidt kvinner historisk har alltid hatt en likestilt plass i institusjonell buddhisme. Vi vet selvfølgelig at det til tross for gode forbilder har vært og fortsatt er betydelige utfordringer på området likestilling blant buddhister.

Det vi reagerer på er at NRK i det aktuelle programmet helt ukorrekt tillegger buddhismens stifter et helt forkastelig synspunkt om at: «**kvinner var mentalt underlegne menn og ute av stand til å forstå og praktisere læren hans**».

(Når det gjelder den øvrige del av NRKs fremstilling er den tendensiøs og misvisende - går en igjennom reglene for munk og nonne ser en at det ikke slik at flere regler for nonne nødvendigvis setter dem i en mer ugunstig stilling en munk. Men vi går ikke videre inn på dette punktet her ettersom dette ikke er et spørsmål vi tar opp i denne klagen).

Dette er det overhodet ikke grunnlag for å hevde og påstanden mangler enhver dokumentasjon fra NRKs side. Den er stikk i strid med hva Buddha, ifølge buddhismen kanon, faktisk tydelig har sagt om menn og kvinners åndelige potensiale.

En slik usann påstand oppleves krenkende og bidrar også til å stigmatisere buddhister. At programmet brukes i forbindelse med KRLE og RE faget gjør også at elever med buddhistisk bakgrunn kan oppleve undervisningen som svært sårende.

I KRLE læreplanens tolkning av Opplæringsloven står det at "de ulike verdensreligioner og livssyn skal presenteres med respekt". Usanne og nedsettende påstander om en religionsstifter er uforenlig med dette.

NRK har tidligere uttalt seg som om Buddhistforbundet er diskvalifisert fra å definere sin egen religion. Vi finner dette forunderlig. Buddhistforbundet er et trossamfunn som i 2018 hadde 13551 tilskudds utløsende medlemmer og som er et forbund av hele bredden av buddhistiske trosretninger både de med bakgrunn i asiatiske land som og de med vestlige land. Omkring 85% av Buddhistforbundets medlemmer har asiatisk bakgrunn.

Klagen på NRKs program er grundig styrebehandlet i vårt trossamfunn og uttrykker en enstemmig holdning blant våre medlemmer.

For ordens skyld legger vi ved en faglig uttalelse fra Jens Borgland ved Universitetet i Uppsala om. om påstanden NRK fremsetter i programmet. Vi legger også ved en faglig uttalelse fra professor emeritus Jens Braarvig.

For ordens skyld kan det også nevnes at undertegnede er cand.philol. med hovedfag i religionshistorie.

Vi minner også om at vi tidligere (mai 2018) har protestert mot at NRK i dette programmet fremstiller vår religionsstifter på en svært respektløs og usakelig måte (se vedlegg) som vi ikke finner humoristisk i det hele tatt men tvert imot svært sårende.

Vi krever på denne bakgrunn at NRK umiddelbart fjerner dette programmet fra sin skoleside.

Med hilsen

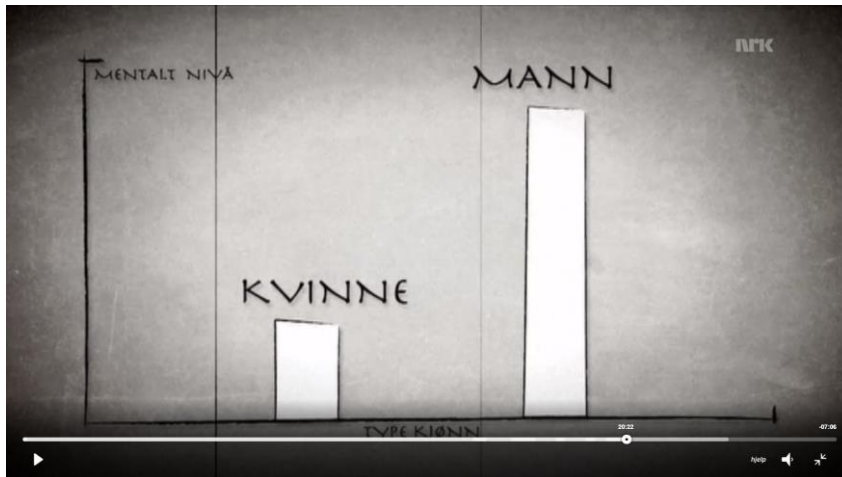
Egil Lothe

Generalsekretær for Buddhistforbundet

Lenke til artikkel i "Utrop" om programmet.

<https://www.utrop.no/Nyheter/Innenriks/34421?fbclid=IwAR0i4SUxWqJXh50N-rvion0UTEj4gflvmZe9DBAFHuqtho45YmMIsB12dDM>

Illustrasjon i programmet «På tro og Are» om buddhismen:



^[i] <https://www.nrk.no/skole/?mediaId=14966&page=objectives&subject=krle&objective=K11579>

^[ii] PFU behandlet 02.04.2011 klagesak fra Buddhistforbundet om dette programmet men gikk ikke inn på dets egnethet som skoleprogram (som på dette tidspunktet ikke var en aktuell problemstilling) og gjorde følgende (sjanger)vurdering av programmet:

«Pressens Faglige Utvalg vil på generelt grunnlag minne om at det må være stor takhøyde for ytringer innenfor religionsområdet. Dette må også gjelde når enkeltpersoner eller grupper ut fra religion eller livssyn føler seg krenket. Ytringsfrihet er helt avgjørende for religionsfriheten. Utvalget har også tidligere uttalt at humor og satire er ytringsformer som må ha en sterkere beskyttelse enn vanlig nyhets- og kommentarjournalistikk. Selv om det påklagede programmet ikke er et rent humorprogram, er det en blanding av informasjon og underholdning, og utvalget vil mene at det innklagede programmet må vurderes ut fra sin form, intensjon og tone.»

Buddhistforbundet vil være enige med PFU i de generelle prinsippene som det er henvist til selv om vi var uenig i PFUs konklusjon i den konkrete saken.